

University of Groningen

De ogen van nu

Piersma, Theunis

Published in:
Wonderlijk Friesland in vier seizoenen

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2017

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Piersma, T. (2017). De ogen van nu: Voorwoord bij 'Wonderlijk Friesland in vier seizoenen'. In *Wonderlijk Friesland in vier seizoenen* Vereniging van Natuurfotografen (VNF) - Friesland.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Wonderlijk Friesland

in vier seizoenen

De ogen van nu

Om te ontdekken wat Nederland aan landschappelijke en ecologische potenties heeft bij het zoeken naar omgevingen die wij als kinderen van de tweede helft van de 20e eeuw niet meer hebben meegemaakt en dus zijn 'vergeten', kijk ik bij bezoek aan het Rijks- en andere musea vooral naar landschapsschilderijen. En altijd met een ecologische bril.

Er is op de landschapsschilderijen uit de vorige eeuwen veel moois te ontdekken, maar het valt me steeds weer op hoe 'slordig' de schaars afgebeelde wilde vogels er uit zien.

Zo ook in het Trippenhuys, de eerbiedwaardige zetel van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen aan de Kloveniersburgwal in Amsterdam. Als je daar in de oude gangen omhoog kijkt, zie je vogels, meestal exotisch uitziende dieren uit verre landen, geschilderd bij de bouw van het huis in 1662.

Naast de pauwen en papegaaien werd het huis gedecoreerd met een enkele grutto en een heleboel kemphanen, afbeeldingen van mannetjes uit het voorjaar natuurlijk, met de volle bontheid van kragen en kuiven. Hoewel die schilderijen zonder twijfel iets van de pracht en praal uit de polders rond Amsterdam in het huis brachten, zien ook deze kemphanen er, met de ogen van nu, verfromfaad uit.

De vraag is of 'de ogen van nu' anders zijn dan 'de ogen van toen'. Ik denk niet dat de ogen zelf anders zijn geworden, maar wel dat we beelden anders verwerken. We hebben anders leren kijken, want in wezen kennen we vogels beter. En ik meen dat de natuurfotografie dat weten en kijken enorm heeft beïnvloed. Die 17e-eeuwse kunstschilders van de plafonds in het Trippenhuys hadden geen kijkers of telescopen om de kemphanen eens goed – à la Erik van Ommen – te bekijken. Er waren ook geen foto's beschikbaar gemaakt vanuit de schuilhut van Murk Nijdam bij Wommels. Ik stel me voor dat ze als voorbeeld dode, door de wilsterflappers uit Waterland in april en mei gevangen vogels gebruikten, kemphanen die ze haalden bij de poelier.

Die kemphanen hadden zich niet kunnen poetsen om de veren

op orde te brengen, vertoonden geen natuurlijke houdingen meer en lieten geen gedrag meer zien.

Ik beschouw de natuurfotografie als een bijzondere combinatie van jagen en kijken. 'Jagen', om op het uitgelezen moment en op de juiste locatie de klik te maken, en (later vooral) te 'kijken' hoe het ook alweer was. Het leuke voor de rest van ons is dat bij het delen van de foto's de gekiepte werelden niet alleen subjectief ervaren kunnen worden, maar dat je de tijd kunt nemen om heel precies alle natuurlijke details in je op te nemen.

Ik denk dat ik vliegende zwaluwen vooral ken van de foto's die ik van vliegende zwaluwen heb gezien. Ik heb veel opgetrokken met Jan van de Kam, en heb eindeloos veel details geleerd uit de foto's van steltlopers, vooral van kanoeten, die zijn intense en geduldige fotografie heeft opgeleverd.

Ik was volkomen overdonderd door de prachtige beelden uit dit boek zoals de foto van de roerdomp. In een wereld vol vernielde landschappen is het dus nog steeds mogelijk om de natuur zo te fotograferen dat je je landschapspijn even vergeet.

Dat onze directe buitenwereld nog steeds zo veel schoonheid biedt, en dat er zo veel mensen intens mee bezig zijn, geeft mij hoop dat wij aan die onbetaalbare aspecten van onze omgeving weer meer waarde zullen gaan geven. Het is fijn om je te realiseren dat zo'n herwaardering van onze omgeving aangemoedigd zal worden, en op de voet gevolgd, door het natuurfotografengilde.

Theunis Piersma

Prof. dr. T. Piersma is wad- en weidevogelonderzoeker bij de Rijksuniversiteit Groningen en het NIOZ Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee op Texel. Samen met grafisch vormgeefster Barbara Jonkers en fotograaf Jan van de Kam maakte hij in 2016 het boek 'REISVOGELS', ode aan de vogels die plaatsen en mensen wereldwijd verbinden, in het Engels verschenen als 'MARATHON MIGRANTS, celebrating the birds that connect places and people across our planet. (Uitgeverij Bornmeer, Gorredijk, met een voorwoord van astronaut André Kuipers).